

Psykedelika-forsker skaper bølger

Øystein Helmikstøl

journalist i Psykologtidsskriftet

Psykolog som ønsker MDMA og psykedelika i behandling av psykiske lidelser, løftes frem på psykologikongress. Det kan Psykologforeningen tjene på, ifølge omdømmeekspert.

– KLINISKE STUDIER og erfaring tyder på at MDMA kan ha potensial i behandling av for eksempel posttraumatisk angst, sosial angst, autismespektrum-lidelser og i parterapi. Psykedelika kan ha potensial i behandling av blant annet rusproblematikk, tvangslidelser, depresjoner, dødsangst og i selvutvikling.

– Forskning skal ikke være politisk korrekt

Det sier psykolog Pål-Ørjan Johansen til Psykologtidsskriftet. Han er også kjent og omdiskutert som forsker på MDMA og psykedelika og med i den politiske organisasjonen EmmaSofia, som ønsker en ny ruspolitikk i Norge. Johansen og medisinsk faglig rådgiver og overlege Lowan H. Stewart ved EmmaSofia Klinikk ble invitert til å holde et symposium på Psykologforeningens årlige psykologikongress i år.

OMDØMMEEKSPERT Beslutninger som underbygger utvikling av psykologien som vitenskap og fagfelt, styrker Psykologforeningens omdømme, ifølge førsteamanuensis Øivind Hagen. Foto: BI

Reaksjoner

Det har skapt bølger i medlemsmassen hos Psykologforeningen, ifølge førsteamanuensis på Psykologisk institutt ved NTNU Roger Hagen. Hagen leder Psykologforeningens forskningspolitiske utvalg, og det er dette utvalget som har det faglige ansvaret for kongressen. Hagen er litt overrasket over reaksjonene.

– Press fra medlemmer som ikke ønsker at Johansen får presentere sine funn, er grunn god nok til å invitere ham. Det hadde kanskje ikke kommet så mange klager hvis vi hadde invitert noen til å snakke om primalskrik-terapi eller homeopatiens virkning på angst, hvor begge deler er lite vitenskapelig.

Omdømme

Roger Hagen mener at rusfaglige debatter mellom psykologer ofte blir basert på meninger og moral.

– Også forskere har ytringsfrihet. Psykologforeningen skal ikke stå for meningsdiktatur.

Foreningens omdømme blir bedre når vi inviterer en forsker vi kan være uenig med, til å presentere sine funn. Da markerer vi takhøyde og toleranse, og man kan gjøre opp sin mening i etterkant, mener Hagen.

Han får støtte fra førsteamanuensis Øivind Hagen ved Institutt for ledelse og organisasjon ved Handelshøyskolen BI. Han mener Psykologforeningen bør gå langt i å slippe alternative stemmer til.

– Så får det heller være opp til medlemmene og deltagerne på kongressen å kritisere den kontroversielle forskningen, sa Øivind Hagen da Psykologtidsskriftet snakket med ham før kongressen. Han har omdømme, organisasjonsidentitet og legitimitet blant sine spesialfelt.

– Det er jo gjennom en slik åpenhet og kritikk av fremlagt forskning at vitenskapen og et felt utvikler seg. Utvikling av psykologien som vitenskap og fagfelt er vel også Psykologforeningens prosjekt og raison d'être, undrer Øivind Hagen.

Beslutninger og initiativ som underbygger dette, styrker ifølge omdømmeeksperten over tid foreningens omdømme. Han understreker at Psykologforeningen har stått overfor et vanskelig dilemma, og at det ikke er gitt at omdømmet nødvendigvis blir bedre. Han uttaler seg prinsipielt.

FAGLIG ANSVARLIG Leder Roger Hagen i forskningspolitisk utvalg i Psykologforeningen, som inviterte MDMA-forkjemper Pål-Ørjan Johansen til psykologikongress. Foto: NTNU

President Tor Levin Hofgaard i Psykologforeningen har ikke svart på Psykologtidsskriftets henvendelse om dette. Det har heller ikke Eva Karin Løvaas gjort, hun leder fagutvalget for rus- og avhengighetspsykologi i Psykologforeningen. Fagsjef Andreas Høstmælingen vil heller ikke svare på konkrete spørsmål om saken, men han har sendt Psykologtidsskriftet en e-post med følgende kommentar:

– Psykologikongressen er ment å være en plattform for forskningsformidling og fagdebatt. Det er et grunnleggende akademisk prinsipp at forskning skal være fri og uavhengig. Verken politisk ledelse eller sekretariatet i Norsk psykologforening har, eller ønsker å ha, innflytelse over det faglige programmet. Det ansvaret har forskningspolitisk utvalg, skriver Høstmælingen på vegne av Psykologforeningen.

Ett av spørsmålene Psykologtidsskriftet sendte, handlet om foreningens omdømme. Det er kommentert slik:

– Det er en verdi i seg selv at også synspunkter vi eventuelt ikke deler, kan formidles og debatteres i åpent lende for å finne ut om de holder vann. Denne åpenheten bør være en forpliktelse for enhver akademisk organisasjon, og vi er overbevist om at slik åpenhet er en av de beste investeringene vi kan gjøre for et godt omdømme.

– Ikke politisk korrekt

Pål-Ørjan Johansen ble invitert for å snakke om forskningen knyttet til MDMA og psykologi. Roger Hagen synes det er fantastisk at kongressen kan skape fagdebatt.

– Dette er en vitenskapelig, ikke en politisk kongress. Det er forskning som er i sentrum. Forskning skal ikke være politisk korrekt, men ha vitenskapelige idealer i fokus, sier Roger Hagen.

Pål-Ørjan Johansen synes det er inspirerende at kolleger finner behandlingsforskningen på MDMA og psykedelika interessant.

– *Hva bør kliniske psykologer vite om MDMA og psykedelika som behandling av psykiske lidelser?*
– Psykologer bør ha oversikt over risikoprofilen til MDMA og psykedelika ved klinisk bruk, og status i behandlingsutviklingen. Helheten som vokser frem av forskningen, tyder på at et nytt fagfelt er i ferd med å åpne seg.

Dette er en ny måte å tenke på, ifølge Johansen.

– Behandling med MDMA og psykedelika handler ikke om symptomlindring med daglig medikasjon, men om bruk av MDMA eller psykedelika i kombinasjon med psykologisk behandling. Det blir derfor naturlig at psykologene inntar en sentral rolle.

– *Hvilket vitenskapelig grunnlag er det viktigste du kan vise til?*

– Det er helheten i ny og eldre forskning som gjør at mange mener at vi kan stå overfor fremskritt og nye behandlingsmuligheter. Vi trenger mer forskning. På psykologikongressen vil jeg presentere data fra nye og større randomiserte kliniske studier, lovet Johansen.

– *Når vil dette kunne brukes i behandling i Norge?*

– Foreløpig er det kun aktuelt å vurdere behandling med psykedelika eller MDMA hvis vi kan konkludere med at en pasient har hatt utilstrekkelig utbytte av tidligere behandling. Da etter søknad til Legemiddelverket. Vi trenger flere forskningsresultater før behandling med MDMA eller psykedelika kan vurderes som førstevalg, sier Johansen.

PSYKOLOGIKONGRESS Mellom 300 og 400 deltakere kommer på Psykologforeningens årlige psykologikongress. Årets arrangement er de to første dagene i september. Bildet er fra 2010. Foto: Arne Olav L. Hageberg.

Medisinsk fagdirektør Steinar Madsen i Statens legemiddelverk opplyser til Psykologtidsskriftet at disse stoffene kan bli godkjente som legemidler i fremtiden, men sier at det er høyst usikkert. Han gjetter på at det vil ta minst ti år, om det noen gang skjer. Det er stor mangel på gode pasientundersøkelser, ifølge Madsen.

Legitimitet

Når Pål-Ørjan Johansen slipper til på psykologikongressen, kan det også styrke omdømmet hans, mener omdømmeekspert Øivind Hagen.

– Johansen kan bruke det for å styrke sin egen legitimitet. Allmenheten trenger ikke merke seg at han ble kritisert sønder og sammen på kongressen, om så blir tilfellet, men vil kanskje bare huske at han talte på kongressen.

Mina Gerhardsen, generalsekretær i rusfeltets samarbeidsorgan Actis, sier at hun regner med at Psykologforeningen inviterer andre stemmer for å sikre balanse i budskapet.

– Johansen jobber for å legalisere MDMA/ecstasy og har kommersielle interesser gjennom sin klinikk. Det påvirker hans fremstilling av forskningen på feltet, sier Gerhardsen.

Pål-Ørjan Johansen sier at hans egen og andres forskning taler for seg selv.

– Noen store økonomiske interesser kan jeg dessverre ikke vise til.

Psykologikongressen 2016

- 1. og 2. september: Norsk psykologforenings psykologikongress i Oslo kongressenter.
- Psykologforeningen har arrangert psykologikongresser siden 2003. Dette er den største norske kongressen som favner bredden i psykologien, og som har til formål å formidle forskning til praktikere, ifølge fagforeningen selv.

- Hovedtema i år: «I den andres sted – omsorg for seg selv og andre».

MDMA og psykedelika

- MDMA (metylen-dioksi-metamfetamin) er virkestoffet i ecstasy og er både stimulerende og hallusinogent.
- Rusen kan gi en følelse av lykke, men også medføre svekket dømmekraft, konsentrasjonsvansker og gi hallusinasjoner.
- Etter MDMA-rus, særlig hvis den er langvarig, vil det vanligvis komme en periode med trøtthet og nedstemthet, der rusen uteblir.
- Enkelte studier indikerer at kortvarig bruk av MDMA kan gi symptomlindring ved tilstander som kronisk posttraumatisk stresslidelse (PTSD).
- Psykedeliske stoffer er: bevissthets-, sjels- eller sinnsutvidende stoffer. Begrepet brukes nærmest synonymt med hallusinogener, en samlebetegnelse på rusmidler som ved sin påvirkning av hjernen fremkaller psykoselignende bevissthetsforandringer og forstyrrelser av sanseoppfattelsen.

Kilde: Folkehelseinstituttet og snl.no